

A Rákóczi-induló variációi

Régóta izgat a Rákóczi-induló, még pedig a szó betű szerint értelmében. Semmiféle zene nem hat rám annyira, mélységes fásultságból fel tud rázni, mindenre rávehetnek vele.

Keresve a származását, sokféle adatot találtam. A múlt század ötvenes éveiben azt írja valaki névtelenül róla:

„A szatmári békekötés után a Rákóczi-felkelésben részt vett tekintélyek tudvalevőleg kibújdostak, nem fogadták el a kegyelmet. A kibújdostak maguk után részvétet gerjesztvén, arról költeményt szerzett valaki, a költemény az akkori viszonyokhoz képest népszerűséget vívott ki magának olyannyira, hogy énekké és dallá alakult, mit aztán egy értelmes cigányhegedűs betanult és nyirettyűje alá idomított. Tudvalevő dolog, hogy így szokott számtalan magyar nótá a világra jöni... Ugyhiszem, kutatás után valaki az eredeti szöveget is föl fogja fűződni és akkor a szerző neve kiderülend...”

A levélíró maga említi, hogy nem elég szakavatott a kérdésben, tehát én se foglalokhozhatom vele.

Máshol ezt a feljegyzést találok: „A Rákóczi-induló első versszaka a „Haj régi szép magyar nép” szavakkal kezdődött a Rákóczi idejében a 19. század elején is így énekeltek. A legtovább a zemplénmezeiek ajkán maradt meg ebben a formában. Régi dallama alig különbözik a jelenlegi indulótól, amit Scholl Miklós, gróf Esterházy ezredének karmestere szerkesztett a francia háború alatt. Abban az időben *Az Esterházy ezred kedvenc indulója* volt a neve, mert a rebelisnek tartott Rákóczi címet nem merték használni.”

Az *Új Idők* egészben még meg nem jelent lexikona ezeket írja róla:

„Elemi részben a kúnó táborban használt volt kürtjelések, részben a népi Rákóczi-nóta motívumai. Összeszerkesztésükből alakult ki a múlt század elején a Rákóczi-induló s mai alakját *Bihari János*, *Scholl Miklós* katonakapitány (a huszas években) és bizonyos mértékben *Berlioz* híres feldolgozása (1846) nyomán nyerte. *Neherle Lajos* a századfordulón szöveget írt hozzá: *Magyarok istene, rontsd a labanc seregét...* kezdettel. A Rákóczi-nóta valószínűleg Rákóczi korából származó dallam „*Hej régi szép magyar nép...*” kezdettel. A XVIII. század régi kollégiumi dalskönyvekben már hangszeres változatai is találhatók.”

A legérdekesebb adatokat azonban a *Vasárnapi Újság* egyik 1895-ik évi számában találok, ahol *Fáy István* gróf ezt írja a híres induló eredetéről:

„Mikor apukáidején II. Rákóczi Ferenc nőül vette *Karolina Amáliát*, melyneke örökös ura volt, rá pár napra tartotta meg ünnepélyes bevonulását Eperjesre mint Sáros megye örökös főispánja.

Abban az időben a leghíresebb cigányzenész *Barna Mihály* volt.

Czinka Panna nagyapja. Csáky gróf bíbornok, Magyarország hercegprímása, megfestette az arcképét is, ez a kép azonban eltűnt. *Barna udvari zenész* lett a víg mulatságokat kedvelő fejedelemnek, gazdáját mindenüvé követte s lába elé borult, mikor a nagy szabadsághős visszautasította a neki felajánlott kegyelmet.

— Oh, kegyelmes fejedelem, mit mivelsz, mit cselekszel? Itt hagyod a vagyont és mégy a nincsent keresni?

Ezen időtájt szerezte *Barna, Fáy István* gróf közlése szerint, a Rákóczi-nótát, amely hamar népszerű lett. *Barna* maga tanította be rá unokáját, *Czinka Pannát*, az ő előadására alapján kottázta le először *Vacsek Károly* jászói premontrei kanonok, aki 1827-ben halt meg 93 éves korában. Maga *Vacsek* is képzett zenész volt, főleg a hosszú pástorfurulyát kezelte művésziül. Olyan volt a híre, hogy tudományát a bécsi udvar előtt is be kellett mutatnia.

Ezeket a most közölt adatokat *Fáy Lászlótól* hallotta, aki a maga idejében nagy pártfogója volt *Czinka Pannának*.

Vacsek kanonok később *Veszprém*ben, *Csermák* jelenlétében, leírva átadta a Rákóczi-nótát *Ruzsitskának*, „aki aztán abból a Rákóczi-indulót és hozzá az ütközetet készítette, mely utóbbi a grófnak csak töredékekben jutott kezeihez és sokat kellett rajta igazítani. *Berlioz* átírásában csak az ütközet párosul az indulóval” — végzi feljegyzéseit *Fáy István*.

... Mindenesetre figyelemreméltó adatok ezek, *Fáy grófról* fel se tételvezhető, hogy kitalálta volna szereplési vágyból.

(—b.)

Véglegesen kialakult a pünkösdi repülőnap műsora

(A Délmagyarország munkatársától) A Délvidéki Sportrepülő Egyesület hatalmas műsort állított össze a szegedi repülőtéren lebonyolításra kerülő repülőnapra. Régen volt Szegeden a pünkösdszombat napján repülőnaphoz hasonló repülés megmozdulás. Az egész napot betöltő műsor a repülés minden ágát felfoeli.

Délelőtt fél 10 órai kezdettel körzeti modellverseny, amelyen vitorlázó, gumimotoros és mechanikus motoros repülőmodellek indulnak. A körzeti modellversenyen Pécs, Kaposvár, Újvidék, Zombor, Szabadka, Békéscsaba, Gyula, Hódmezővásárhely, Makó, Pestmegye és Szeged legjobb modellezői vesznek részt.

Délután 5 órakor a délelőtti verseny győztes repülőmodellek röpitése vezeti be a nagyszabású repülőnapot, amelyen a műrepülő vitorlázó, vagyis motornélküli és motoros repülőgépeken mutatják be a magyar repülés fejlettségét és szépségét.

Külön érdekessége a repülőnapnak, hogy a Délvidéki Sportrepülő Egyesület hölgy és férfi sportrepülői első ízben mutatkoznak be Szeged társadalmának.

A repülőnapra belépődíj nincs, a repülés barátait és a repülés iránt érdeklődőket ezton is meghívja a Délvidéki Sportrepülő Egyesület elnöksége.

Körpítőzött bútorok szakszerű készítője SZELES AMBRUS körpítő- mester Attila-utca 2. szám. Mihályi írszerűzet mellett.

HIREK

Szegedi utmutató

A Somogyi-könyvtárban és az egyetemi könyvtárban vasárnap és ünnepnap kivételével könyvtárszolgálat.

A városi muzeum egész évben nyitva.

Szolgálatos gyógyszerárak: *Takács István* Klauzál-tér 3, *Just Frigyes* Petőfi Sándor-szűgűrut 41b, *Selmeczi Béla* Somogyi-telap IX. u. 489, *Török Márton* Csongrádi-szűgűrut 14.

Városi Színház: délután és este; Tábori Színház.

Mozi műsora: *Belvárosi Mozi*: Éjjeli gyors, *Korzó Mozi*: Mintaférfi, *Széchenyi Mozi*: Szerelmi láz.

—o—

AZ ELSŐTÉTÍTÉS KEZDETE
ESTE TIZ ÓRAKOR,
VÉGE REGGEL HÁROM ÓRAKOR.

—o—

— Öt állam társadalombiztosítási értekezlete. Budapestről jelentik: Tíznapos tárgyalás után június 11-én a belügyminisztériumban az öt állam megbízottjai befejezték tanácskozásukat azon a nemzetközi értekezleten, amelynek tárgya a volt jugoszláv társadalombiztosítással kapcsolatos kérdések rendezése volt. A tárgyaláson Magyarország, a Német birodalom, Olaszország, Bulgária és Horvátország képviseltette magát, Szerbiát a német megszálló hatóságok kiküldöttjei képviselték. A nemzetközi értekezletet dr. Kádár Levente belügyi államtitkár, illetve dr. Dornman német miniszteri tanácsos vezette. (MTI)

— A TISZA VIZÁLLÁSA. A szegedi rendőrség révkapitánysága jelentése szerint a Tisza vizállása június 11-én reggel 7 órakor 398 cm, a levegő hőmérséklete 16 fok Celsius volt.

— Mi újság a budapesti élelmiszer-nagyvásártelen? A Magyar Vidéki Sajtótudósító fővárosi jelentés szerint június 4-től 10-ig az élő- és vágottbaromfiárak nem változtak, a tojáspiacra pedig a legmagasabb hivatalos árak voltak érvényben. A zöldség- és főzelékfélék piacán az ujbungonya legmagasabb hivatalos ára 10-től: ujbungonya nagyban 93,10 q-kint. A többi árucikk közül a tölteni való zöldborsó ára 10, az apró hegyes zöldborsó ára pedig 20 fillérrel emelkedett, míg a fejjessaláta 4, a paraj 10, a retek és kelkáposzta 20, a sóska 30, az uborka 40, a leveles karfiol 50, a karalábé 60, a fejjessaláta 100, a főzőtök 110, a zöldborsó 120, a vajhab és paradicsom ára 200 fillérrel csökkent. A gyümölcspiacra a meggy 60, a cseresznye 100, a kerti szamóca és az ovál narancs ára 150 fillérrel csökkent kilónként.

— Iskolai találkozó. Az 1938-ban végzett Margit-utcai polgári iskola IV. A) osztály növendékei 13-án délelőtt 11 órakor tartják találkozójukat a régi osztályban. 233

— Édesgyökér megmérgezett nyolc elemistát. Budapestről jelentik: Különös mérgezés áldozatává lett nyolc elemista kisdiák. A Gyermekvédő Liga Bajza-utcai fiutotthonának lakói közül nyolc elemista gyermek közöttben az intézet udvarán játszott, egy kidöntött fa kérgét és gyökereit rágszálta mint édesgyökert. A gyermekek kijátszva a felügyelő éberségét, még a vacsorához is vitték az édesgyökérből. Vacsora közben a nyolc fiúcska rosszul lett és mérgezési tünetekkel szállították be őket a Madarász-utcai gyermekkórházba. Az orvosi megállapítás szerint a gyermekek állapota életveszélyes.

— Vigadóban tánc! Károlyi muzsikál

— A szegedi Munkás Dalegylet jubilauma. A szegedi Általános Munkás Dalegylet most érkezett el fennállásának 35 esztendő jubileumához. A nevezetes évfordulót a Munkás Dalegylet jubileumi hangversennyel ünnepel meg pünkösdszombaton a Tiszaszálló nagyerőműben. A hangverseny közreműködik az orosházi Petőfi-Dalkör is. A jubileumi hangverseny este fél 7 órakor kezdődik és műsorán a dalegyletek szereplésén kívül szavatelok és zongoraszámok is szerepelnek. A 35 esztendő munkásdalegylet jubiláris hangversenye iránt nagy az érdeklődés.

— Letartóztattak két cipőtolvajt. A Mikszáth Kálmán-utcai Fábrián-féle cipőüzletben május 9-én *Filips József* budapesti géplakatossegéd és felesége elloptak 1 pár fárcipőt. A megadott személyleírás alapján pénteken délelőtt elfogták őket és őrizetbe vették.

— A városi partfürdő megnyit!

— Tömény aszpirinoldatot ivott egy idős asszony, a mérgezésbe belehalt. Özv. *Schwarz Ferencné Grünwald Szidónia* 72 éves *Horthy Miklós-utca* 16b. szám alatti lakos pénteken délelőtt tömény aszpirinoldatot ivott. A mentők a belgyógyászati klinikára szállították, ahol mérgezésben meghalt.

— Letorrazta magát egy kistín. *Forró Ferenc* Fűzes-utca 8. szám alatti MÁV-pályamunkás 4 éves *Ferenc fia* csütörtökön este a forró levest tartalmazó edényt magára rántotta. Súlyos égési sebekkel szállították a mentők a sebészeti klinikára.

— Ujabb kerékpárlopás. *Bauda Sándorné* Felsőtiszapart 32. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, mert a Tisza Lajos-körút 9. számú ház elől 400 pengőt érték kerékpárját ellopták. A rendőrség a feljelentés alapján megindította a nyomozást a kerékpártolvaj kézrekerítésére. Valószínűnek tartják, hogy a többi kerékpárlopást is ugyanaz a személy követte el.

Sirköavataás.

Néhai

Gergely Miksáné

sirkövének avatása

június hó 13-án délelőtt 10 óra 30 perckor lesz.